

Stratejik ve
Sosyal Arařtırmalar

TÜRKİYE SİYASAL DURUM ARAŞTIRMASI

“SEÇİME GİDERKEN TÜRKİYE”

-Bölüm 2-

ARAŞTIRMA GRUBU

Prof. Dr. Özer SENCAR

Prof. Dr. İhsan DAĞI Prof. Dr. Doğu ERGİL

Dr. Sıtkı YILDIZ Dr. Vahap COŞKUN

MART - 2011

AMAÇ VE İÇERİK

Bu araştırmanın temel amacı, 2011 genel seçimlerine doğru toplumun siyasal tercihlerini tespit etmek ve aynı zamanda gündeme ilişkin bazı konularda talep ve tepkilerini analiz etmektir. Araştırma aynı zamanda Türkiye'nin gelecek vizyonu konusunda toplumun beklentilerini de ortaya koymayı amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Bu araştırmanın alan çalışması CATI (Computer Aided Telephone Interview - Bilgisayar Destekli Telefon Görüşmesi) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırma; Adana, Ağrı, Ankara, Antalya, Balıkesir, Bursa, Denizli, Diyarbakır Edirne, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, Mersin, İstanbul, İzmir, Kastamonu, Kayseri, Kırıkkale, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Muğla, Ordu, Samsun, Trabzon, Van, Zonguldak ve Osmaniye'yi içeren 31 ilin merkez ilçe/ilçeleri, diğer ilçeler ve köylerinde **16-19 Mart 2011** tarihleri arasında toplam **1532 kişi** ile yapılmıştır. Araştırma cinsiyet, yaş, il ve illerdeki merkez ilçe/ilçeler, taşra ilçeleri ve köy kotaları uygulanarak, 0,95 güven sınırları içinde **± 2,5 hata payı** ile gerçekleştirilmiştir.

Bu araştırma 5 yıldan beri sürdürdüğümüz Türkiye'de Siyasal Durum Araştırmaları serisinin bir parçasıdır ve abonelerimiz için yapılmaktadır.

YÖNETİCİ ÖZETİ-1

- ▶ Seçim sürecine girdiğimiz şu günlerde Türkiye, demokratikleşme, Ergenekon Davaları ve Kürt Meselesi gibi temel sorunların yanında özellikle bölgemizin dış sorunlarıyla da yakından ilgilenen aktör olarak öne çıkmıştır.
- ▶ Hızla değişen dünyada, yeniden kendisini inşa etme çabasında olan bir ülkenin vatandaşları da seçimler yaklaştıkça taleplerini olanca netliğiyle ifade etmektedirler..
- ▶ Ülkenin, bölgenin ve dünyanın hızla değiştiği bir ortamda gerçekleştirdiğimiz bu araştırmamız; günümüz ve geleceğin Türkiye'si üzerine değerlendirmeler ile başlayıp, bireyin bir vatandaş olarak kendisine değer verilip verilmediği, askerlik tartışmaları, Ergenekon davaları ve yargı konuları ile devam etmekte ve güncel siyasal durum, muhalefetin performansı ve önümüzdeki seçimlere yönelik siyasal değerlendirmelerle son bulmaktadır.

YÖNETİCİ ÖZETİ-2

- ▶ **Siyasette, kamu yönetiminde ve iş hayatında kadın oranını yeterli görüyor musunuz?**
- ▶ Genel seçim sürecine resmen girildiği bu günlerde, kadınların Meclis'te temsil oranlarının artırılması talepleri ile başörtülü kadın milletvekili konusu sıkça dillendirilmektedir.. Siyasette, kamu yönetiminde ve iş hayatında kadın oranını yeterli görmeyenlerin oranı (%72) oldukça yüksektir. Bu görüşe kadınlar kadar erkekler de destek vermekte ve kadınların Meclis'te ve kamusal yaşamda daha fazla temsil edilmesi gerektiğini düşünmektedir.
- ▶ **Muhalefet partilerinin etkili ve güçlü bir muhalefet yapabildiklerini düşünüyor musunuz?**
- ▶ Muhalefet partilerinin etkili ve güçlü bir muhalefet yapabildiklerini düşünenlerin oranı oldukça düşük (%21) görülmektedir. Buna karşılık muhalefetin iktidara karşı etkili ve güçlü olmadığı kanaatini taşıyanlar %69'dur. CHP'li seçmenlerin %69'u ve MHP'li seçmenlerin %81'i partilerinin ve diğer muhalefet partilerinin iktidar partisine karşı yeterince etkili muhalefet yapamadıklarını ifade etmektedirler.
- ▶ **Koalisyon hükümetini mi tek parti hükümetini mi tercih edersiniz?**
- ▶ 2002 seçimlerinden bu yana tek parti hükümeti ile yönetilen Türkiye, koalisyon hükümetlerini neredeyse unuttur hale geldi. Toplumun %75'i koalisyon hükümetlerinden memnun olmadığını ve tek parti hükümetini tercih edeceğini belirtmektedir.
- ▶ **%10'luk seçim barajını doğru buluyor musunuz?**
- ▶ Temsilde adalet ilkesinden hareketle %10 seçim barajı özellikle küçük partiler tarafından kıyasıya eleştirilmekte ve bu eleştirilere BDP'nin yanında son dönemde CHP de katılmıştır. %10'luk seçim barajını doğru bulanların oranı %45, doğru bulmayanların oranı ise %39'dur.

YÖNETİCİ ÖZETİ-3

- ▶ **Başörtülü bir kadının milletvekilliği yapması hakkında ne düşünüyorsunuz?**
- ▶ CHP'nin de zımnen katkısıyla başörtüsünün üniversite öğrencilerine resmen olmasa da fiilen serbest olmasıyla birlikte, bu sorun devlet dairelerinde ve Meclis'te başörtülü kadın olur mu olmaz mı tartışmalarına dönüşmüştür. Başörtülü bir kadının milletvekilliği yapmasını normal karşılayacaklarını ifade edenlerin oranı %78, buna karşı çıkanların oranı ise sadece %19.5'tir. Ayrıca CHP'li seçmenlerin %46'sının başörtüsünün Meclis'te yer almasına karşı olmadığı anlaşılmaktadır.
- ▶ **Bazı Ergenekon Davası sanıklarının, milletvekili aday olarak gösterilmesini nasıl karşılıyorsunuz?**
- ▶ Ergenekon davalarından tutuklu veya tutuksuz yargılanan bazı sanıkların milletvekili aday yapılması halkın %64'ü tarafından yanlış bulunmaktadır. Bazı sanıkların CHP ve MHP'den aday olacağı şeklindeki söylentiler ve başvurular karşısında halkın buna büyük ölçüde tepki gösterdiğini söyleyebiliriz. Adı geçen patilerden CHP'li seçmenlerin %45'i ve MHP'li seçmenlerin de %64'ü Ergenekon sanıklarının aday gösterilmesine olumlu bakmamaktadır.
- ▶ **Gerektiğinde asker yönetimi ele almalı mıdır?**
- ▶ Türkiye'de darbeler tarihi sona erdiği iddia edilirken, darbe sanıkları yargılanırken 'gerektiğinde askerlerin yönetimi ele almasına' sıcak bakanların oranı kaygı verici düzeyde yüksektir (%34). Bu sonuç, militarizmin 'toplumsal' bir tabanının var olduğu anlamına gelir. CHP'li ve MHP'li seçmenlerin 'asker gerektiğinde yönetime ele alabilir' onayı genel ortalamanın da üzerinde %41'e çıkmaktadır. Tam ve ileri demokrasilerde askerlerin yönetimi ele almaları bir yana yönetim adına tek bir demerç bile vermeleri söz konusu olmazken Türkiye'de askeri müdahalenin bazı şartlarda toplumun 1/3ü tarafından makul karşılanması dikkate çekicidir. Türkiye'de darbeler tarihinin kapandığı iddiaları, en azından toplumsal beklentiler açısından erken bir iddia olabilir.

YÖNETİCİ ÖZETİ-4

- ▶ **Sizce gazeteciler ve yazarlar görüşlerini çekinmeden özgürce ifade edebiliyorlar mı?**
- ▶ Son zamanlarda Ergenekon davası ile ilişkilendirilerek tutuklanan gazeteciler olayı ile gündeme gelen bir konu medyanın susturulduğu iddialardır. Bu konuda katılımcıların %43'ü gazeteciler ve yazarların görüşlerini çekinmeden özgürce ifade edebildikleri , %50'si ise özgürce ifade edemedikleri kanaatindedirler.
- ▶ **Siz düşüncelerinizi ve görüşlerinizi çevrenizle çekinmeden özgürce paylaşılabiliyor musunuz?**
- ▶ Katılımcıların büyük bir kesimi (%72) düşüncelerini ve görüşlerini çevresindekilerle çekinmeden özgürce paylaşabildiğini belirtirken, yaklaşık %26'lık bir katılımcı ise bunu rahatlıkla yapamadığını ifade etmiştir.
- ▶ **Türkiye'de laik yaşam biçiminin tehlikede olduğunu düşünüyor musunuz?**
- ▶ Laik yaşam biçiminin tehlikede olduğunu düşünenlerin oranı (%37) aksini düşünenlerin oranından (%56) daha düşüktür. Ancak laiklik endişesi taşıyanların oranının bu kadar yüksek oranda olması ayrıca düşünülmesi ve değerlendirilmesi gereken hassas bir konudur. Bu endişe beklenildiği üzere CHP'li seçmenler arasında oldukça yüksek orandadır (%70). Ayrıca kadınlar erkeklere göre daha yüksek oranda laik yaşam biçiminin tehdit altında olduğunu düşünmektedir. Kılıçdaroğlu liderliğindeki CHP'nin 'laikliğin tehlikede olmadığı'na ilişkin tespiti ve muhalefetini yoksulluk ve yoksunluk üzerine inşa etme stratejisi 'endişeli' bu seçmenin siyaset partilerdeki temsil yollarını daraltabilir. Ancak MHP'li seçmenin de bu konuda duyarlı olduğuna işaret etmek gerekir. MHP'lilerin % 50'si böyle bir tehlikenin var olduğuna inanmaktadır. CHP ile birlikte MHP 'laik yaşam biçiminin tehlikede olduğunu' düşünenlerin partisi konumundadır. Vurgulanması gereken bir başka husus da AK Partili seçmenlerin % 20'sinin böyle bir endişe taşıdıklarıdır.

YÖNETİCİ ÖZETİ-5

► Türkiye başkanlık sistemine geçmeli midir?

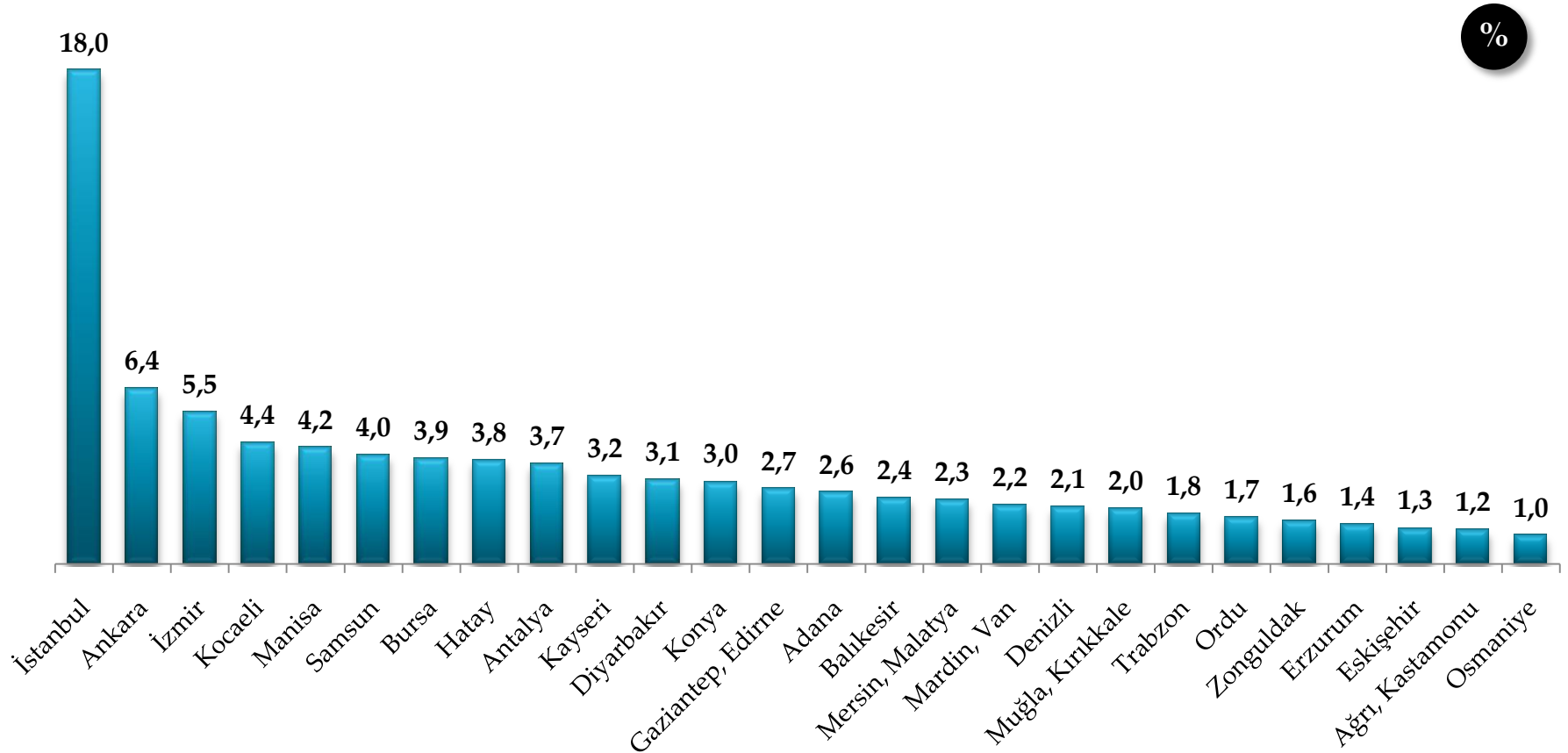
- Özal ile başlayan ve bugünlerde Başbakan Erdoğan ile devam eden başkanlık sistemi tartışmalarında halkın ikiye bölündüğünü söyleyebiliriz. Başkanlık sistemine geçilmesini isteyenler % 40, istemeyenler ise % 37 düzeyindedir. % 22 gibi yüksek bir oran ise henüz bir tercihte bulunmamaktadır. AK Partili seçmenlerin yarıdan biraz fazlası başkanlık sistemini savunurken, ¼'ü bu sisteme karşı olduğunu ifade etmiştir. CHP'li seçmenler ise AK Partili seçmenlerin tam tersi istikamette düşünmektedir. Kadınlar ve gençler diğer gruplara göre başkanlık sistemine daha yüksek oranlarda olumlu yaklaşmaktadır. Halkın güçlü lider beklentisi çok belirgin biçimde yüksekken bu 'güçlü liderliği' başkanlık sistemi içinde arayanların oranı çoğunluk seviyesinde değildir.

► Türkiye'de güçlü liderlere ihtiyaç var mıdır?

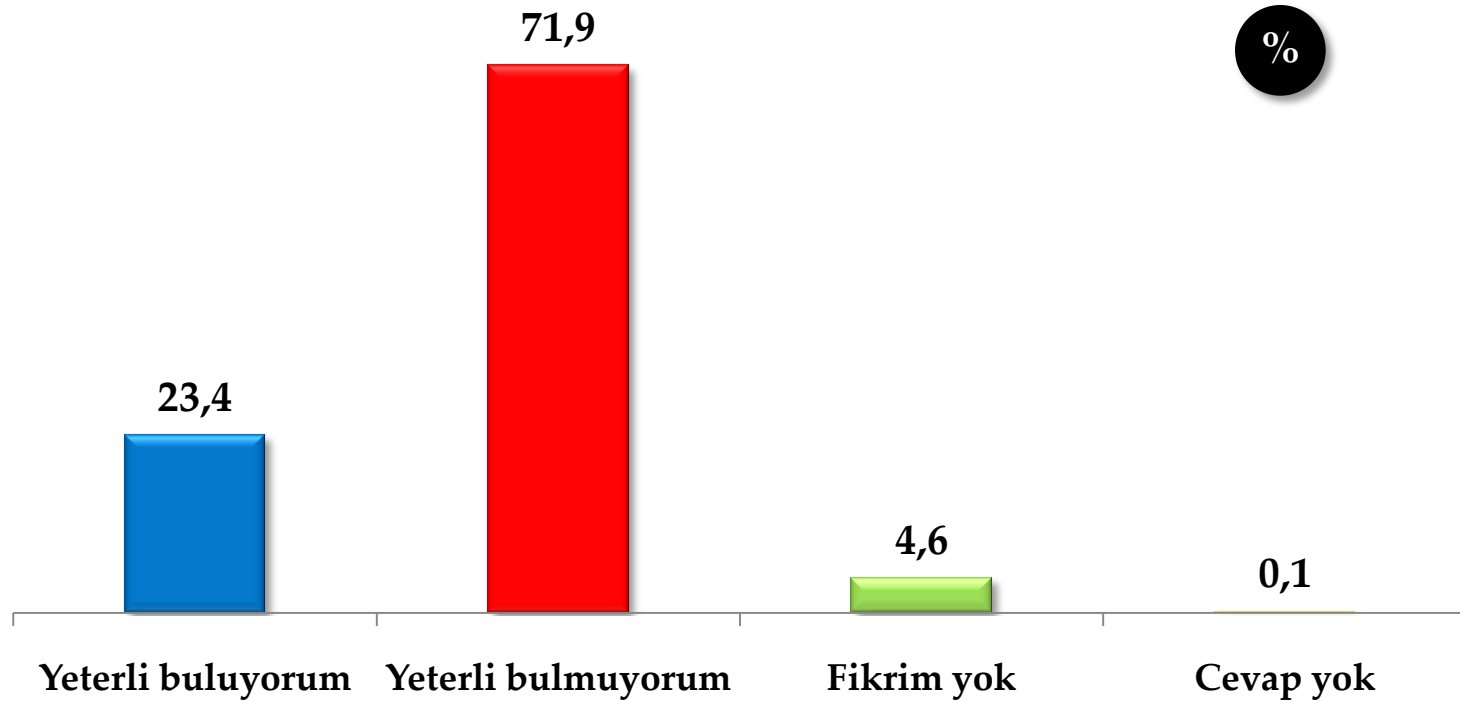
- Türkiye'de güçlü liderlere ihtiyaç olduğunu düşünenlerin oranı %85 ile oldukça yüksektir. 'Güçlü lider' beklentisi demokratik kurum ve mekanizmaların zayıflığına işaret edebilir. İlginç olan eğitim düzeyi yükseldikçe 'güçlü lider arayışı'nın da artmasıdır. Okur yazar olmayanlarda bu oran % 76'iken, üniversite mezunları arasında % 90'a çıkmaktadır.

►

ÖRNEKLEM İLLERİ

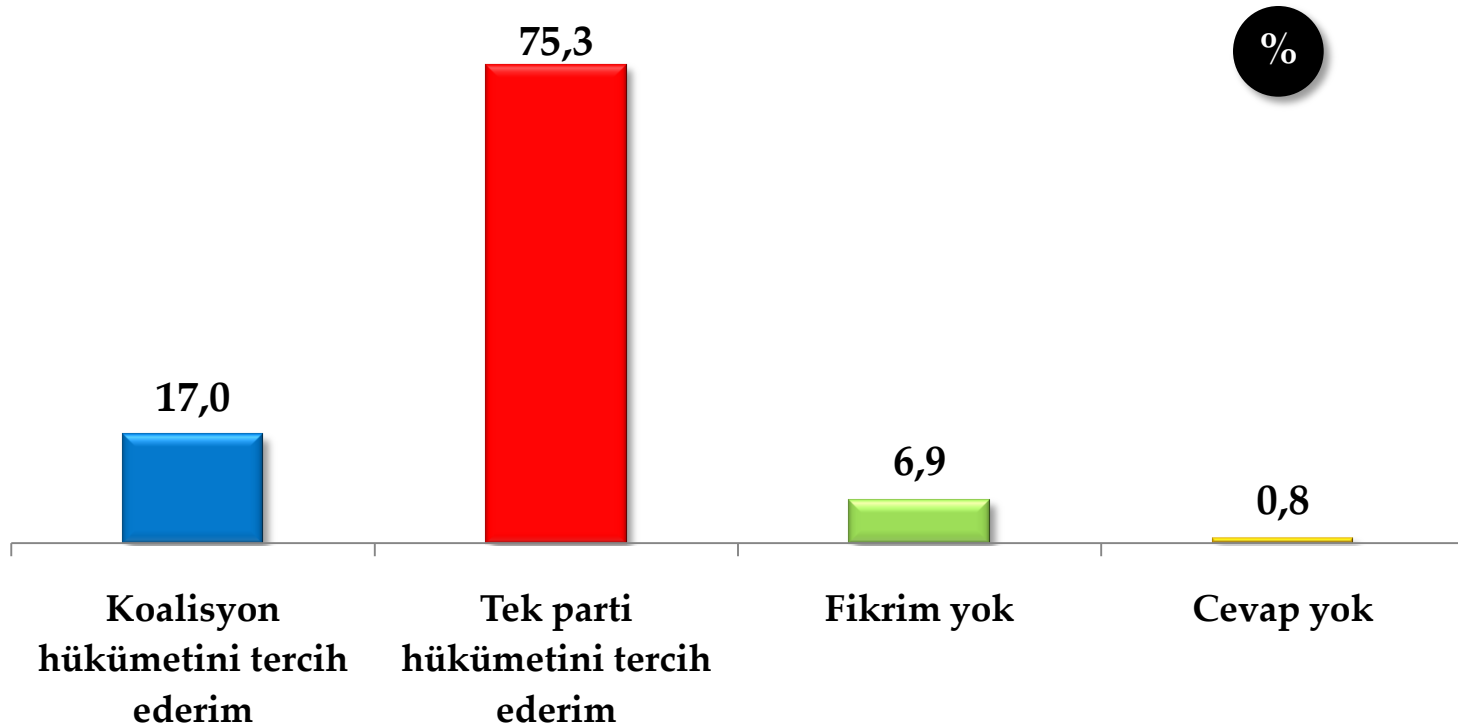
Siyasette, Kamu Yönetiminde Ve İş Hayatında Kadın Oranını Yeterli Görüyor musunuz?

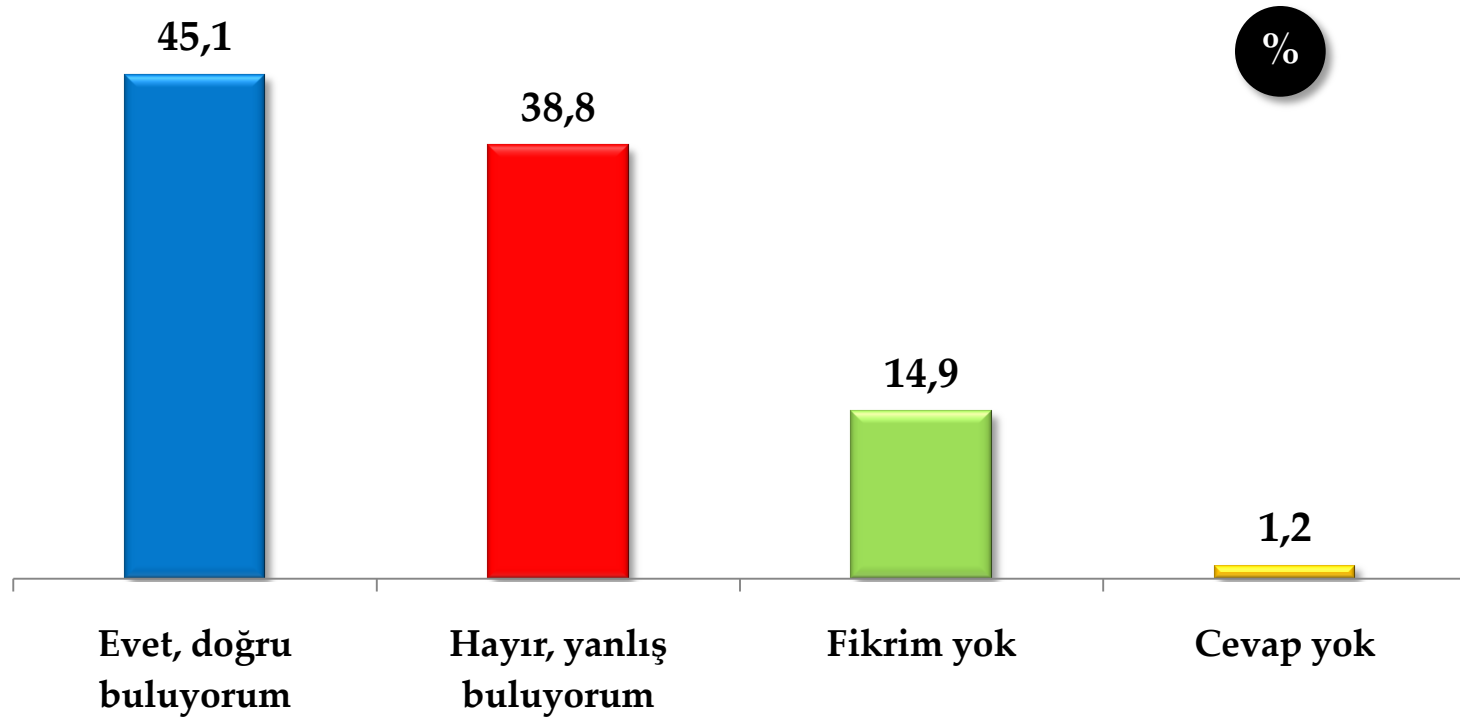
Muhalefet Partilerinin Etkili ve Güçlü Bir Muhalefet Yapabildiklerini Düşünüyor musunuz?

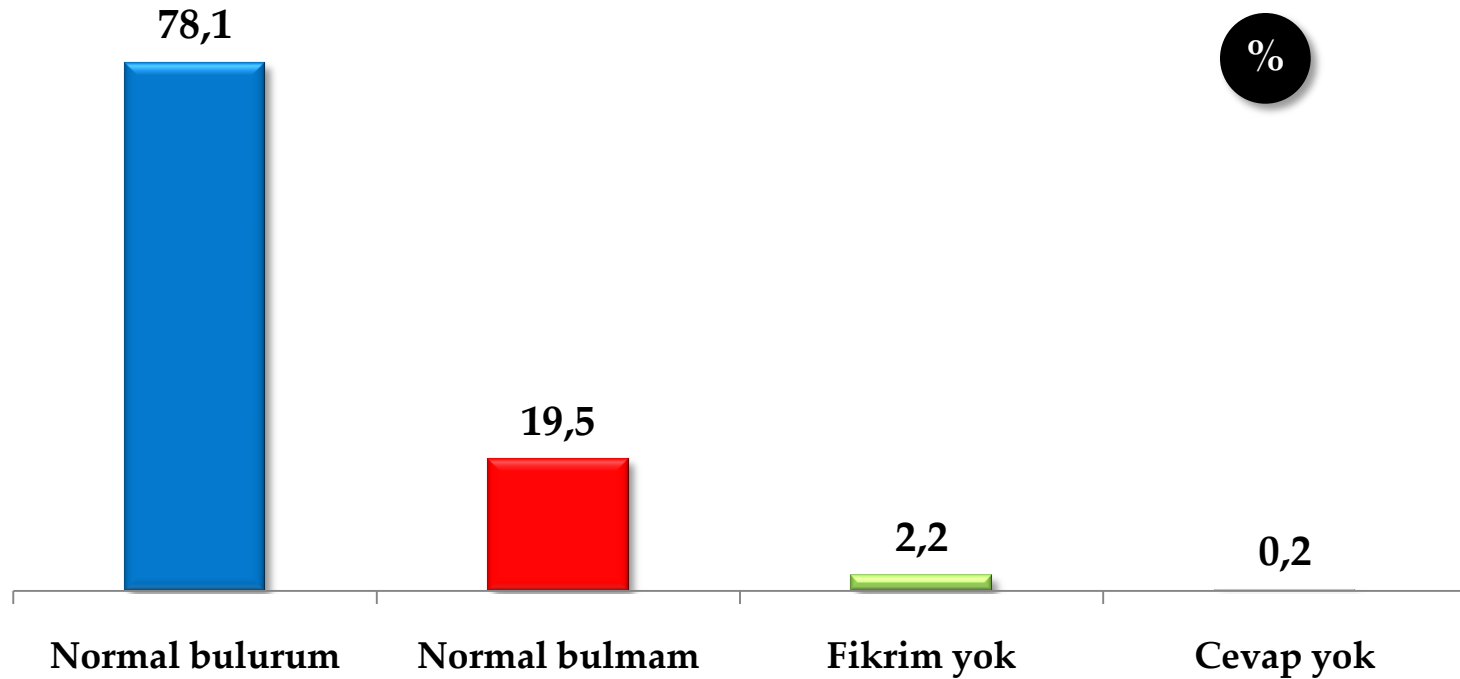
Türkiye'yi Koalisyon Hükümetlerinin mi Yoksa Tek Parti Hükümetlerinin Yönetmesini mi Tercih Edersiniz?

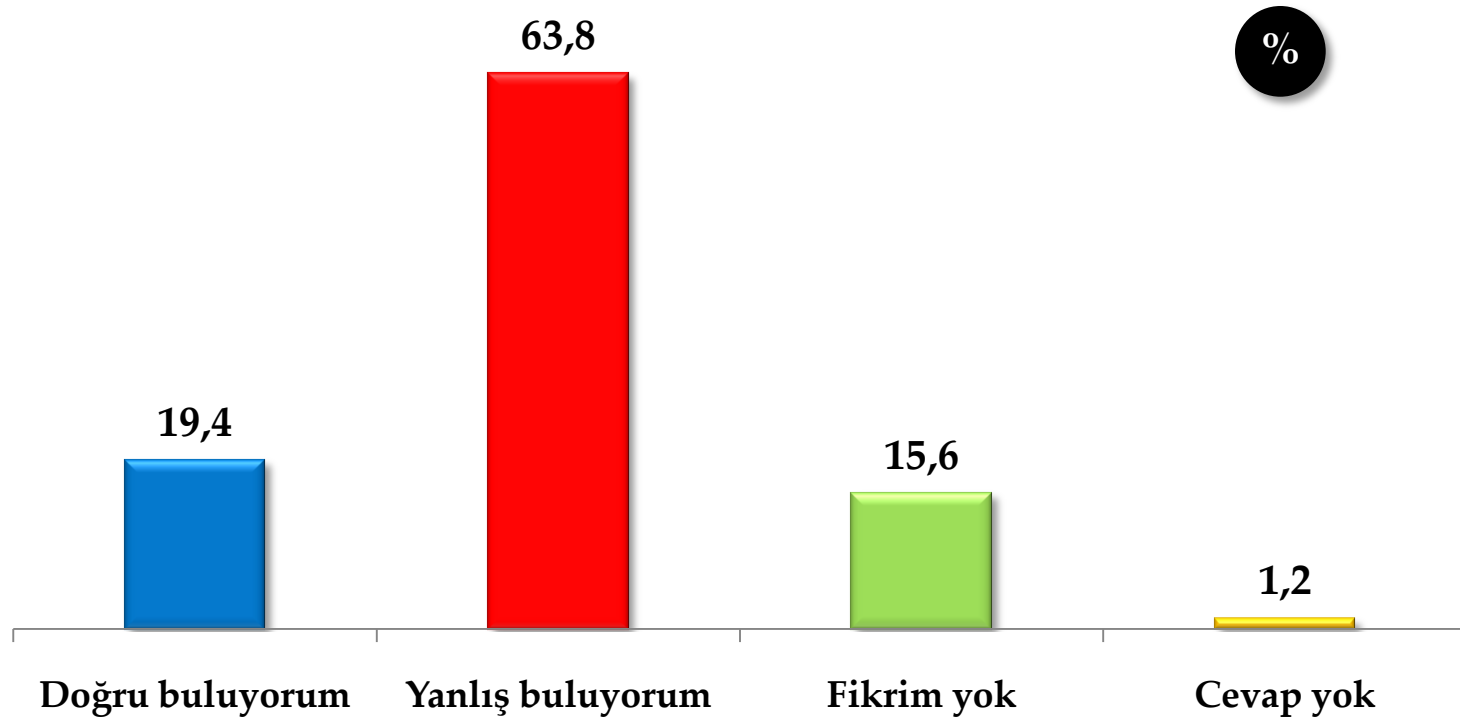
%10'luk Seçim Barajını Doğru Buluyor musunuz?

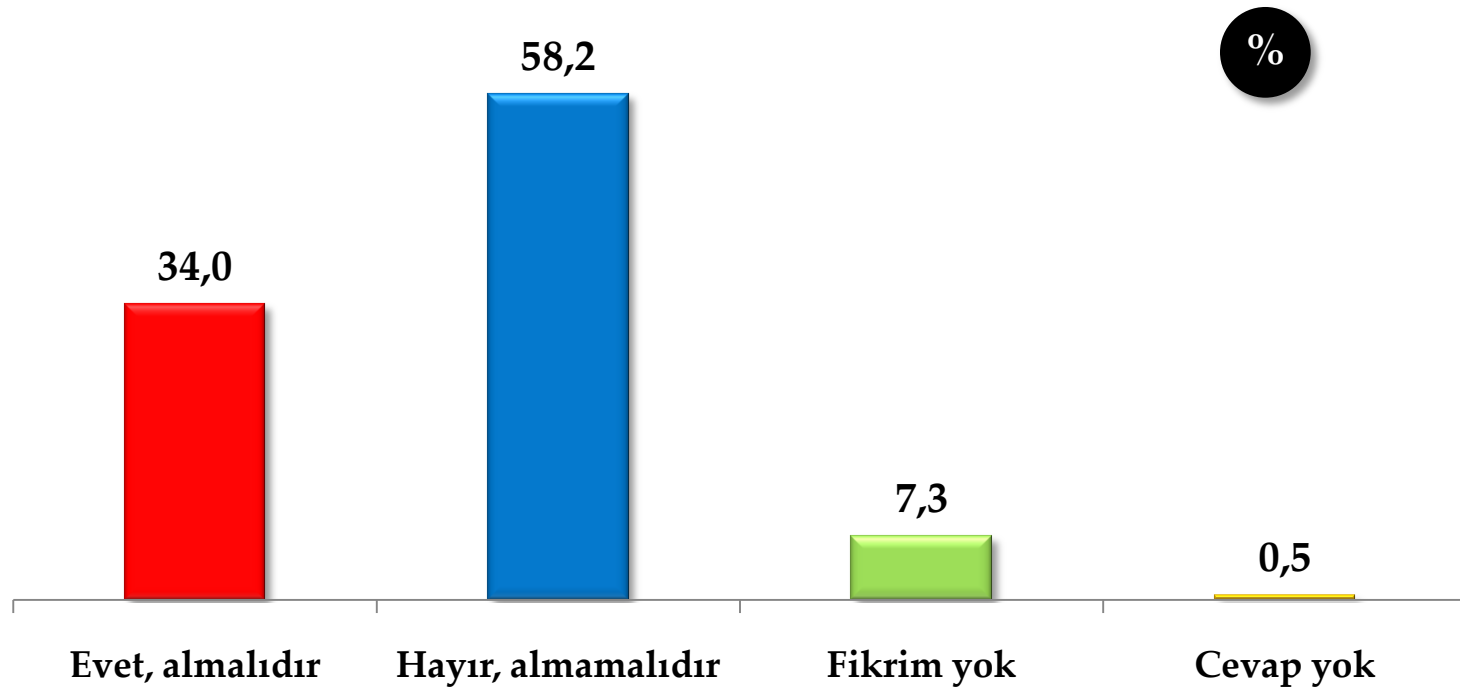
Başörtülü Bir Kadının Milletvekilliği Yapması Hakkında Ne Düşünürsünüz?

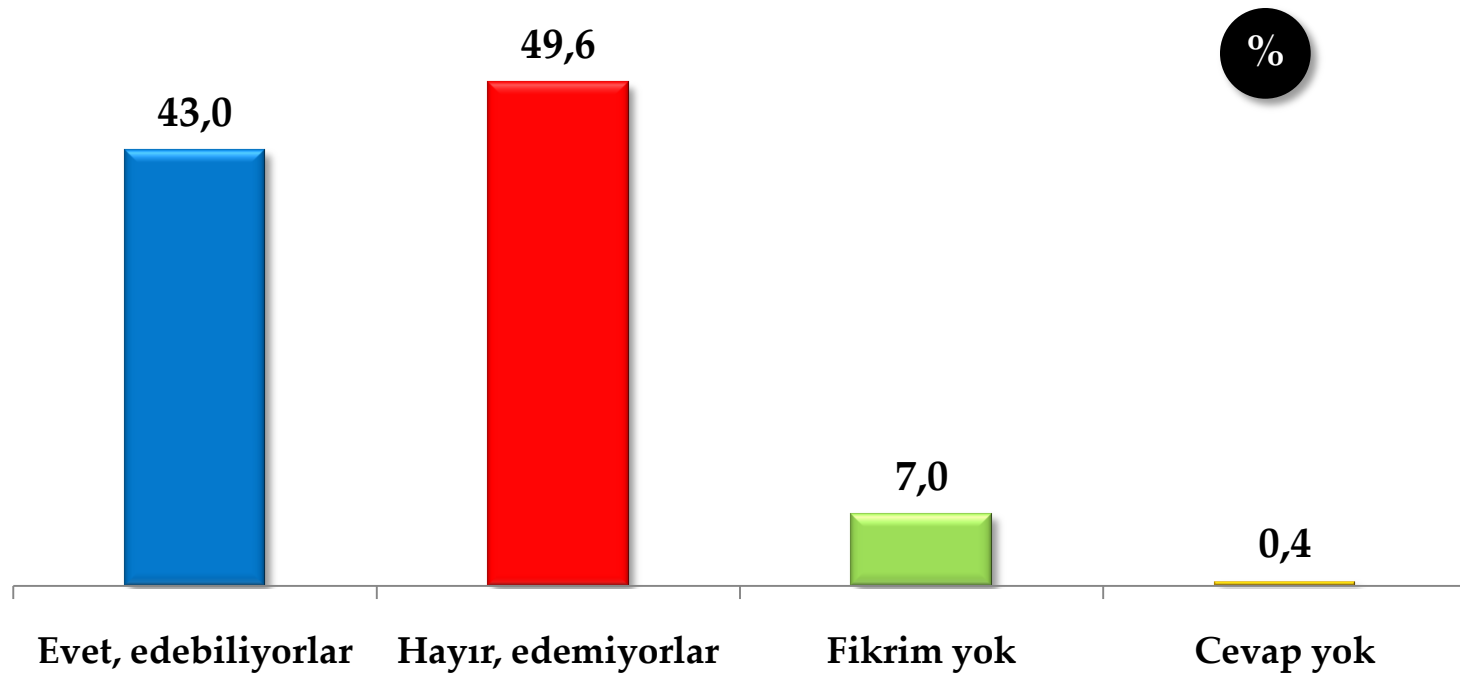
Bazı Ergenekon Davası Sanıklarının, Milletvekili Adayı Olarak Gösterilmesini Nasıl Karşılıyorsunuz?

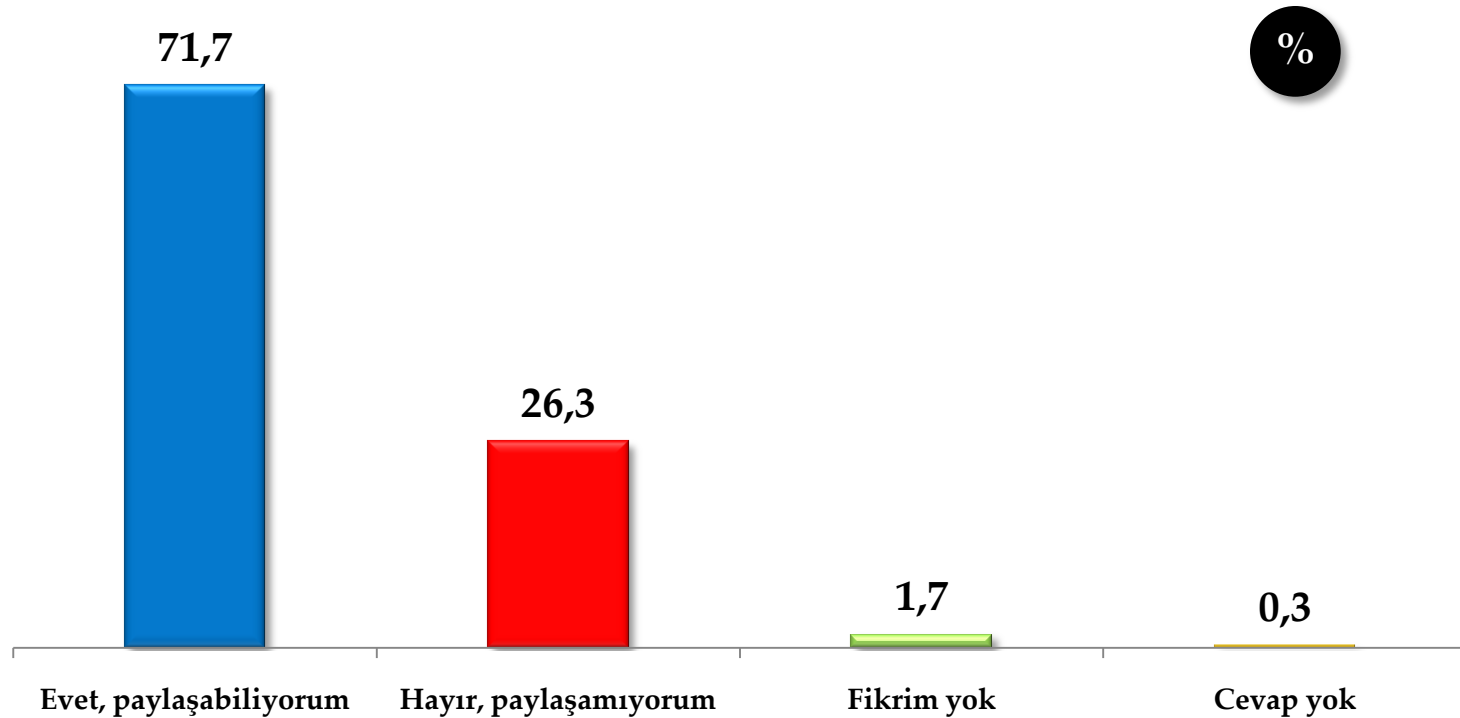
Gerektiğinde Asker Yönetimi Ele Almalı mıdır?

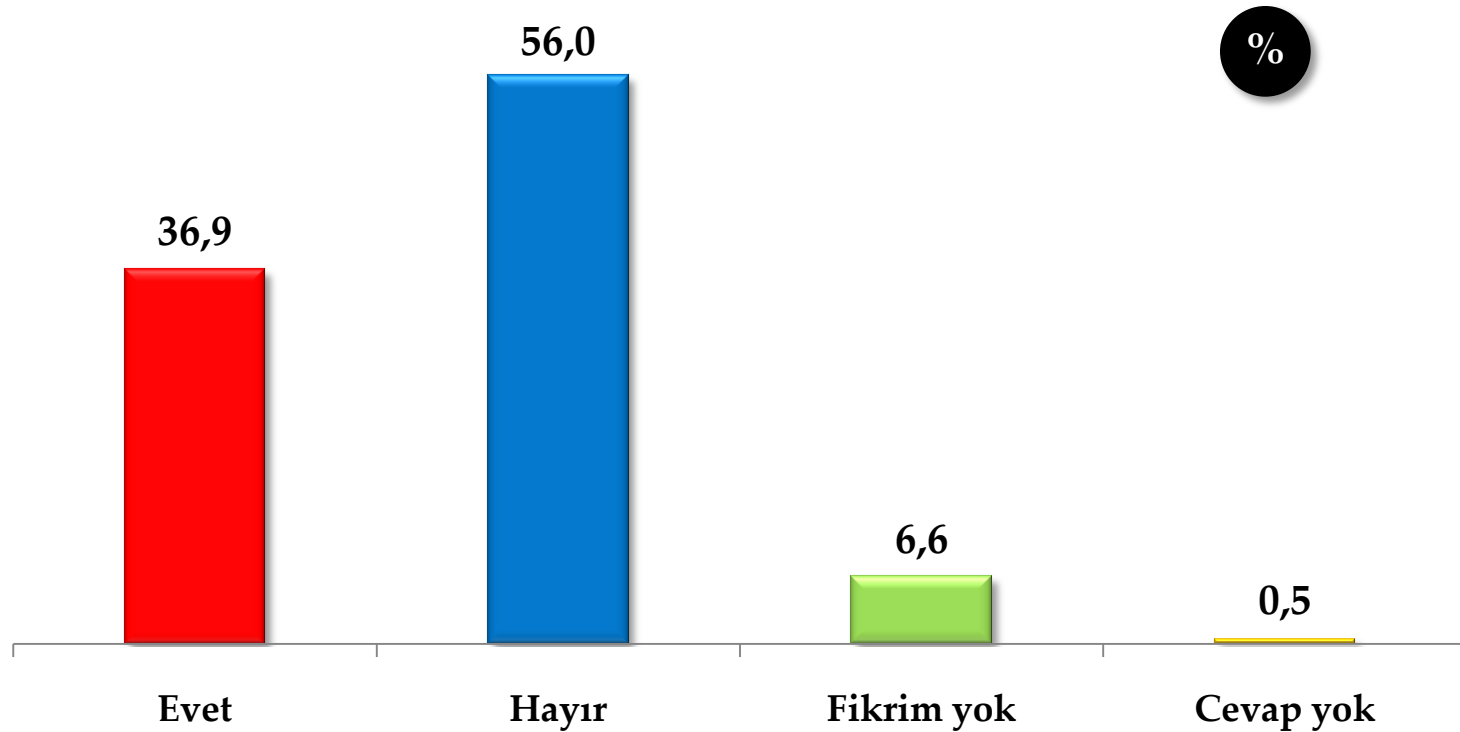
Sizce Gazeteciler ve Yazarlar Görüşlerini Çekinmeden Özgürce İfade Edebiliyorlar mı?

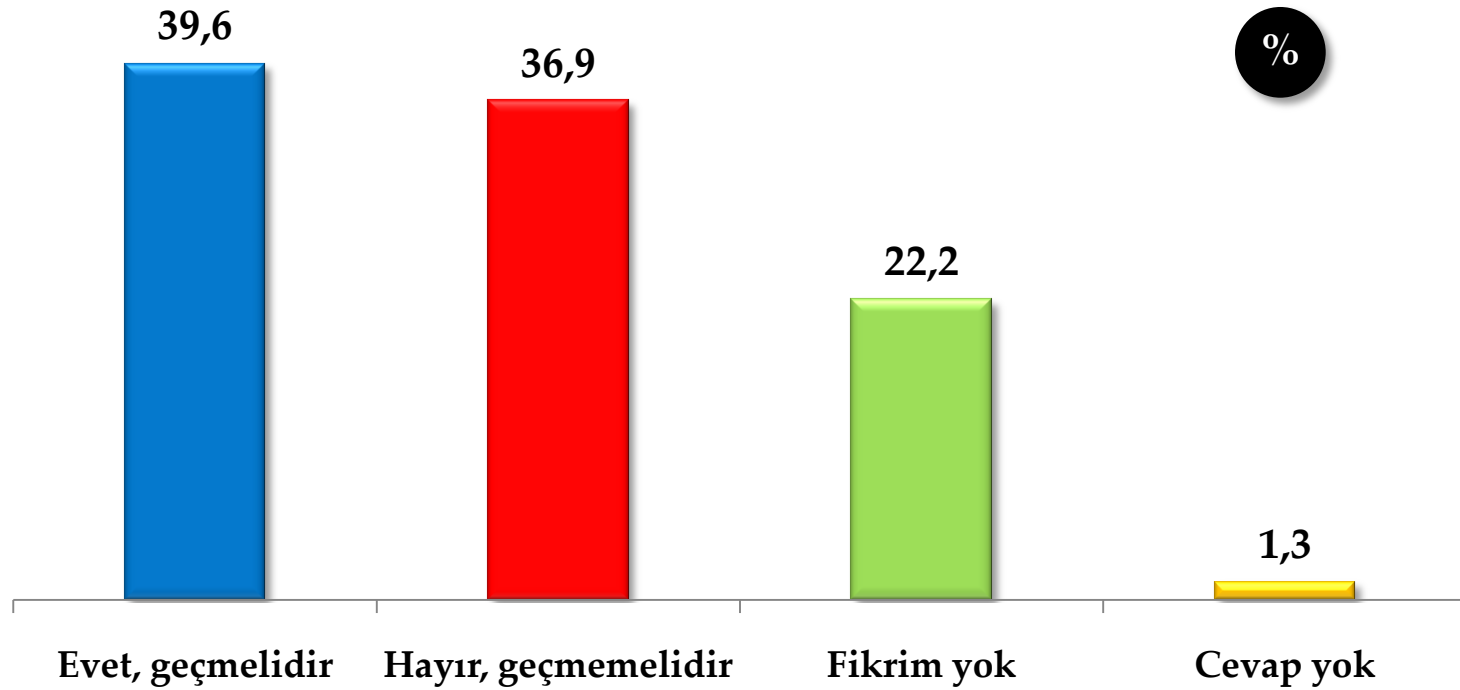
Siz Düşüncelerinizi ve Görüşlerinizi Çevrenizle Çekinmeden Özgürce Paylaşabiliyor musunuz?

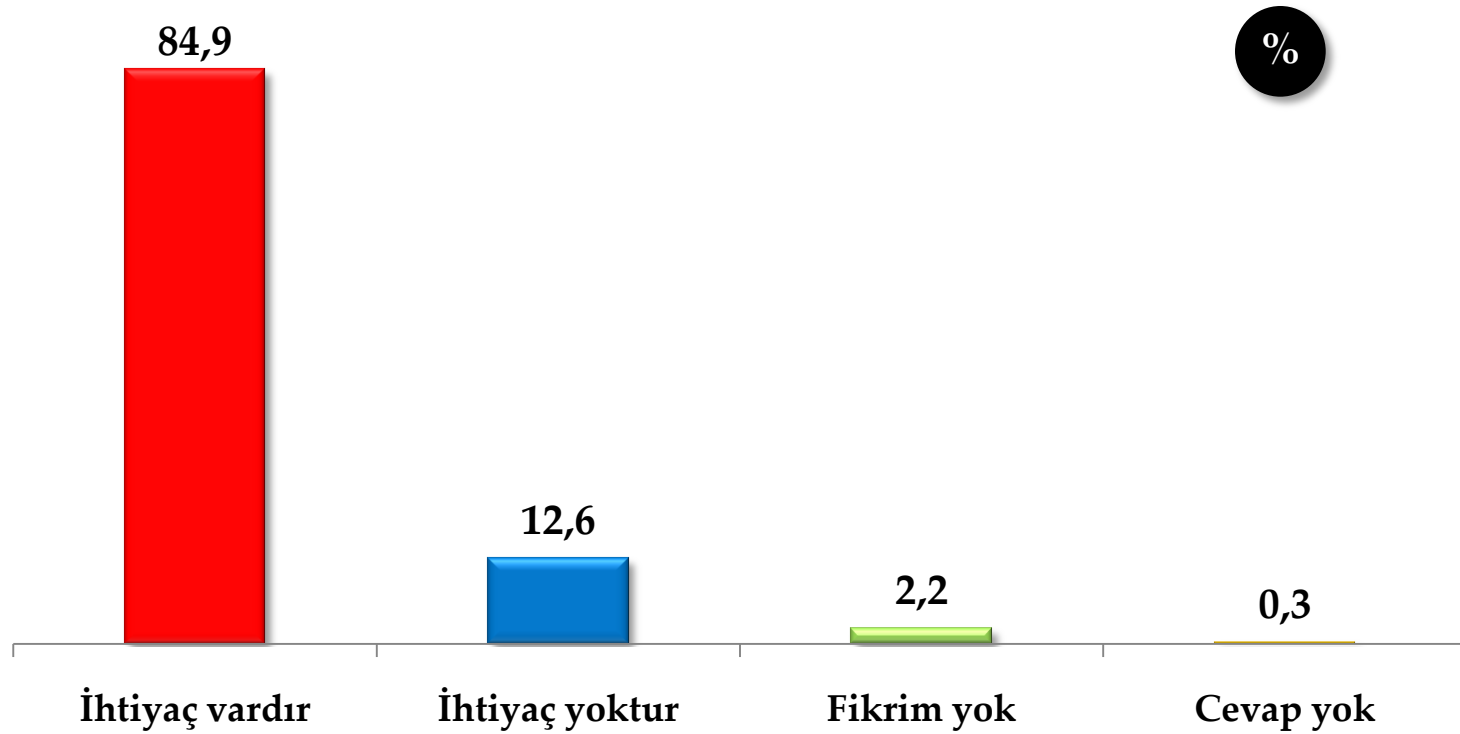
Türkiye’de Laik Yaşam Biçiminin Tehlikede Olduğunu Düşünüyor musunuz?

Türkiye Başkanlık Sistemine Geçmeli midir?

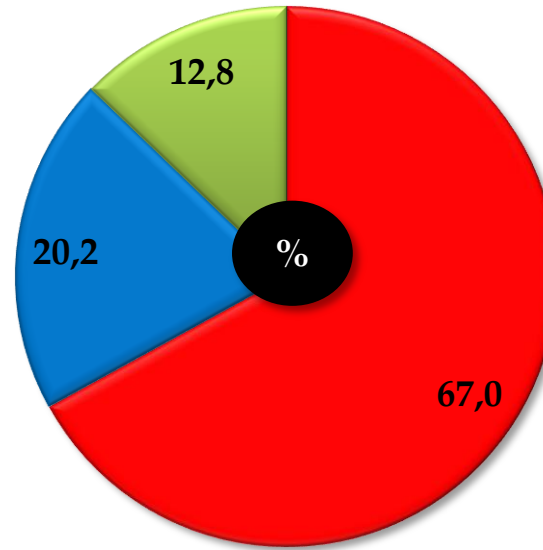

Türkiye’de Güçlü Liderlere İhtiyaç Var mıdır?

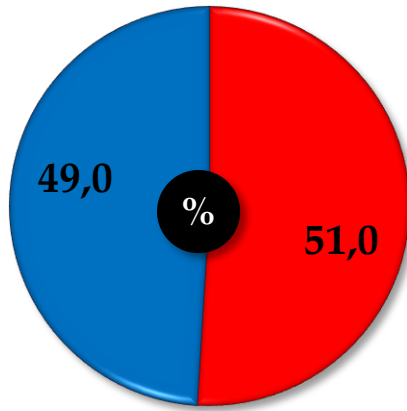
► DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Görüşülen Kişinin İkamet Ettiği Yerleşim Yeri

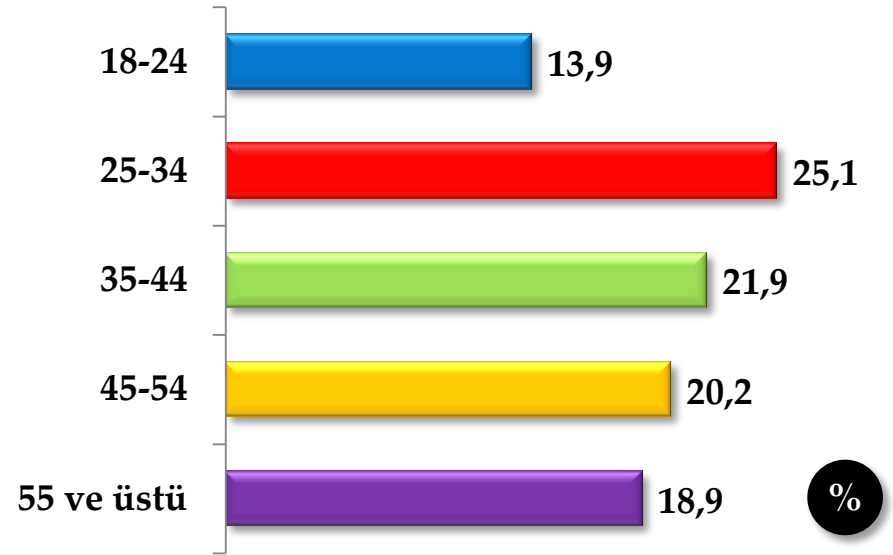
■ Merkez ■ İlçe ■ Kır

Cinsiyet ve Yaş

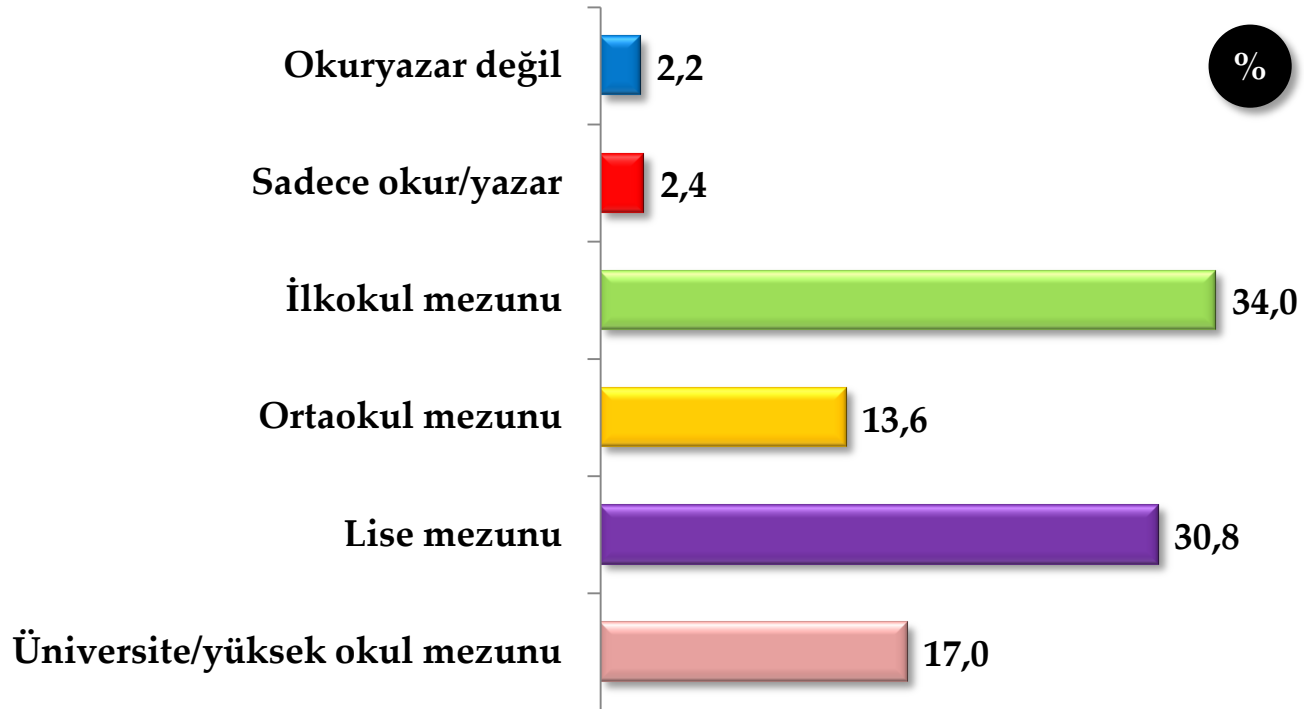
■ Kadın ■ Erkek

Cinsiyet

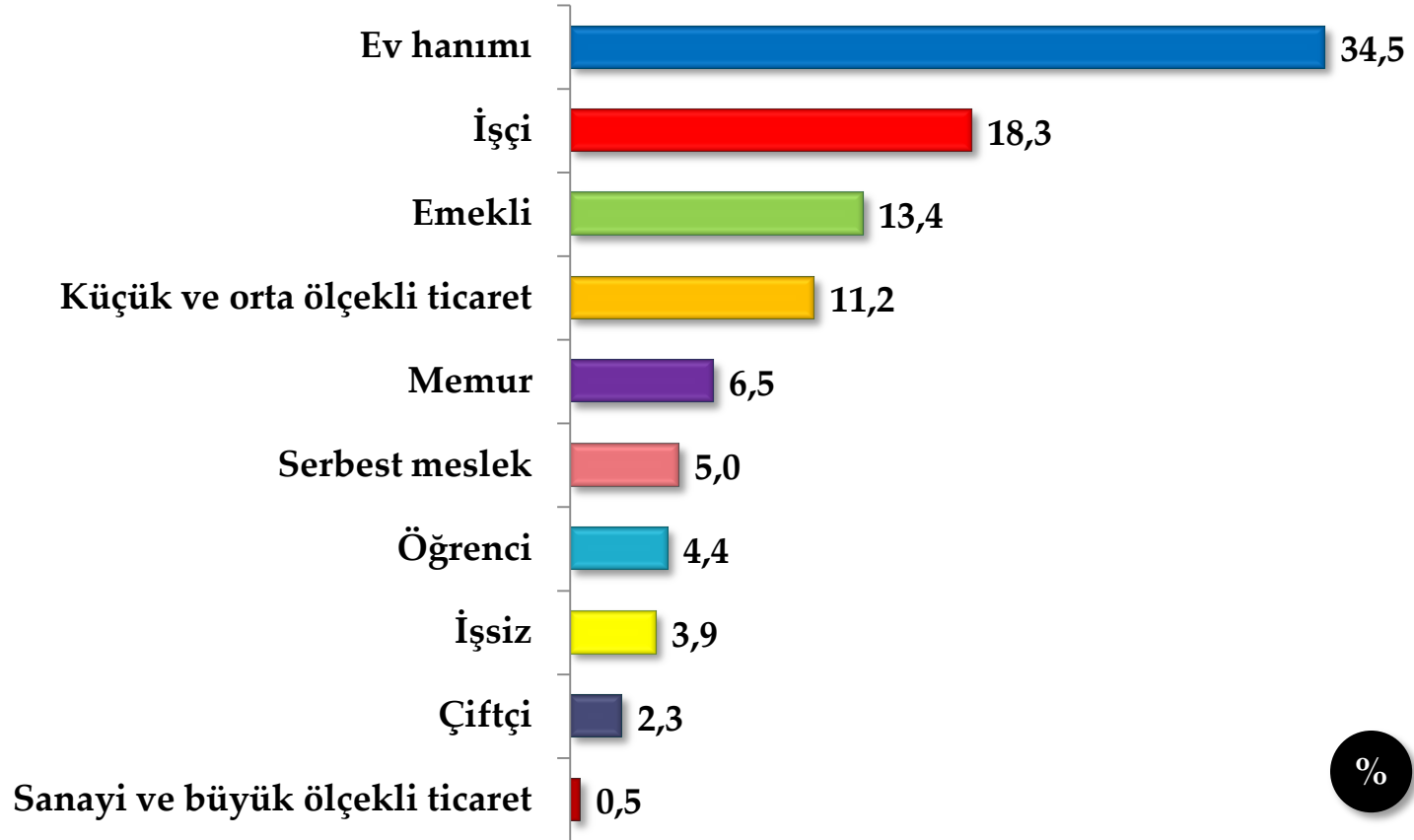

Yaş Grupları

Eğitim Durumu

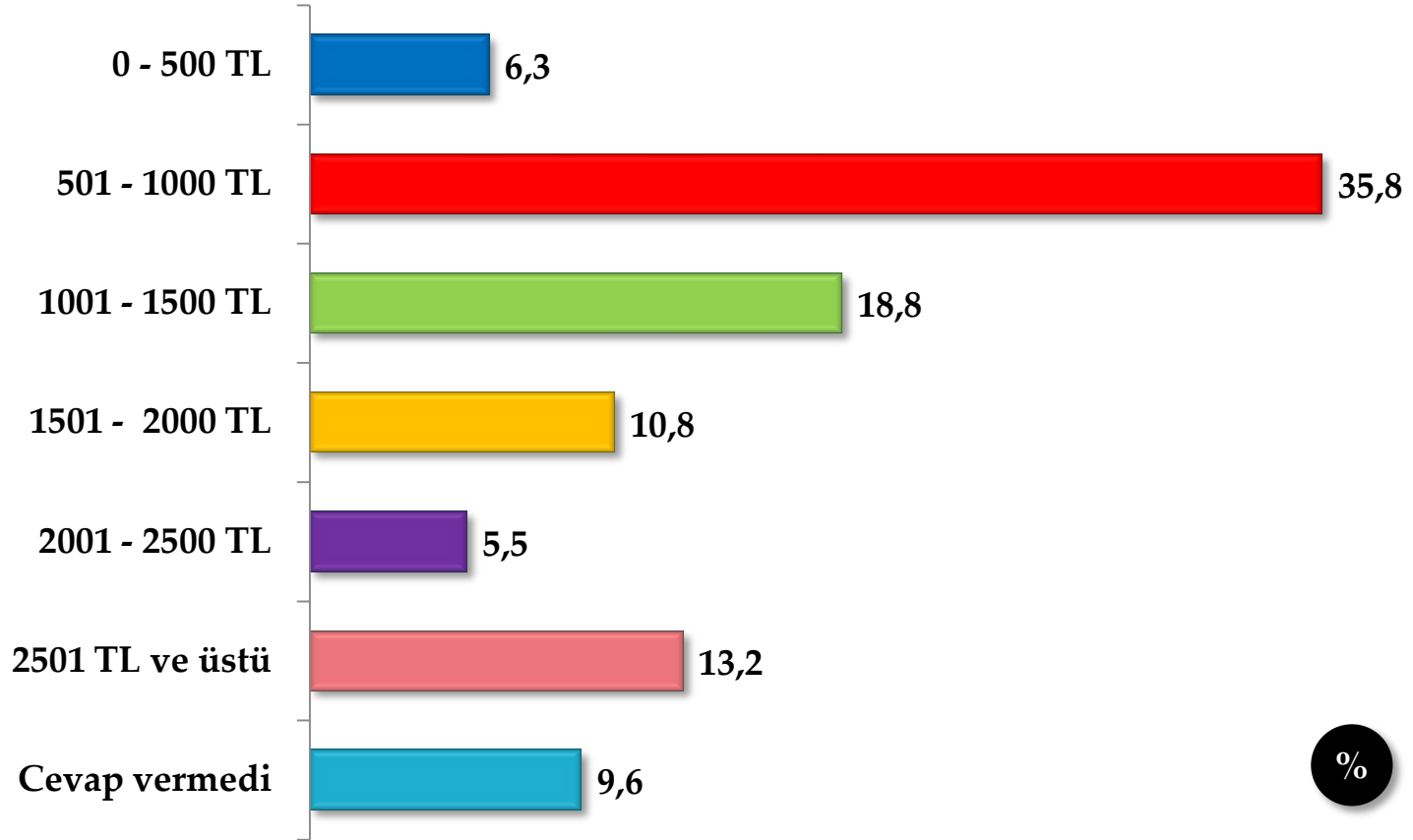

Meslek

%

Aylık Gelir

Örneklem İlleri

		Sayı	Yüzde
1	İstanbul	276	18,0
2	Ankara	98	6,4
3	İzmir	85	5,5
4	Kocaeli	68	4,4
5	Manisa	65	4,2
6	Samsun	61	4,0
7	Bursa	59	3,9
8	Hatay	58	3,8
9	Antalya	56	3,7
10	Kayseri	49	3,2
11	Diyarbakır	47	3,1
12	Konya	46	3,0
13	Gaziantep	42	2,7
14	Edirne	41	2,7
15	Adana	40	2,6
16	Balıkesir	37	2,4

		Sayı	Yüzde
17	Mersin	36	2,3
18	Malatya	35	2,3
19	Mardin	33	2,2
20	Van	33	2,2
21	Denizli	32	2,1
22	Muğla	31	2,0
23	Kırıkkale	30	2,0
24	Trabzon	28	1,8
25	Ordu	26	1,7
26	Zonguldak	24	1,6
27	Erzurum	22	1,4
28	Eskişehir	20	1,3
29	Ağrı	19	1,2
30	Kastamonu	19	1,2
31	Osmaniye	16	1,0
	TOPLAM	1532	100

TEŞEKKÜR EDERİZ

